MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI

Seduta tat-12 ta' Novembru, 2004

Rikors Numru. 40/2004/1

Dr.Joseph Brincat bhala mandatarju specjali tal-assenti Mark Stephens
Vs
L-Avukat Generali

Il-Qorti,

Rat ir-rikors li permezz tieghu r-rikorrent ppremetta u talab hekk:

1. Illi Mark Stephens. Cittadin ta' nazzjonalita' Ingliza, gie arrestat fi Spanja fuq Arrest Warrant mahrug mill-Qorti tal-Magistrati Malta bhala Qorti Istruttorja u dan fi process fejn kienet miexja kumpilazzjoni kontra zewg cittadini brittanici ohra li kienu jinstabu Malta. Biex ghamlet dan il-Qorti tal-Magistrati kkwotat l-Artiklu 397 tal-Kodici Kriminali.

2. Illi in esekuzzjoni tal-Mandatt ta’ l-Arrest l-awtoritajiet spanjoli arrestaw lil Mark Stephens f’Awissu 2004.

3. Illi b’rikors prezentat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja, l-esponent talab ir-revoka tal-mandatt ta’ arrest li bis-sahha tieghu Mark Stephens qed jinzamm arrestat bi skop ta’ estradizzjoni lejn Malta, u dan skond l-Artiklu 409A tal-Kodici Kriminali li m’ilux fis-sehh. Fit-28 t’Ottubru, 2004, l-istess Qorti cahdet it-talba u dan a bazi tal-fatt li dehrilha li l-istess Qorti ghandha poter tagixxi taht l-Artiklu 397, anki meta tkun fi stadju ta’ rinviji, u inoltre li Malta kellha gurisdizzjoni dwar l-allegati reati msemmija fil-mandat ta’ arrest.

4. Illi l-esponenti ghalhekk esawrixxa kull rimedju iehor ordinarju u ghalhekk qed jadixxi din l-Onorabbli Qorti ghal rimedju taht il-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem (Kap 319 tal-Ligijiet ta’ Malta).

5. Illi l-lamenteli tal-esponenti huma s-segwenti. L-arrest fi Spanja ta’ Mark Stephens sehh biss in virtu’ tal-mandatt tal-arrest tal-awtoritajiet Maltin, u fuq talba mibghuta mill-Ufficcju tal-Avukat Generali fuq il-firma tal-Avukat Donatella Frendo Dimech, fejn giet kwotat il-Konvenjoni Ewropea dwar l-Estradizzjoni. L-esponenti nomine esebixxa fax copy li giet accettata mill-prosekuzzjoni waqt is-smiegh tar-rikors quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala kopja fidila. Jekk hemm arrest, allura, jrid ikun sar legalment mill-awtoritajiet Maltin li kienu qed juzaw l-awtoritajiet spanjoli bhala l-lunga manus taghhom.

6. Illi dan l-arrest mhux legali ghal ragunijiet semplici hafna. Fl-ewwel lok dwar ir-reati addebitati, kontra cittadin barrani li qed jigi allegat li agixxa unikament barra minn Malta, il-Qrati Maltin jista’ jkollhom gurisdizzjoni biss jekk ikun hemm ligi specifika li taghti tali gurisdizzjoni u dan skond l-Art 5 tal-Kodici Kriminali. Il-Qrati Maltin ma jistghux izidu mal-gurisdizzjoni taghhom bl-interpretazzjoni. Ligi specifika ma hemmx li tkopri l-kaz u l-ebda wiehed mill-artikli msemmija fil-Warrant of Arrest ma jolqot il-fatti allegati. Biex jigu evitati ripetizzjonijiet inutli,

qed tigi allegata kopja tar-rikors u l-argumenti hemm maghmula dwar dan il-punt.

7. Barra li ma kienx hemm gurisdizzjoni nazzjonali ta' Malta li legalment setghet tordna l-arrest ta' barrani fuq fatti li allegatament hu kkometta barra minn Malta, u konsegwentement ma setghetx tordna l-arrest tieghu, ghaliex il-gurisdizzjoni tibda mill-ewwel mument tal-esercizzju tal-azzjoni penali, il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja ghandha kompetenza li tordna l-arrest ta' persuna li jidhrilha li tista' tkun involuta f'kaz, kemm-il darba ma tkunx ghalqet il-kumpilazzjoni u ddikjarat li hemm ragunijiet bizzejjed biex jitqieghed taht att ta' akkuza. Il-Qorti tal-Magistrati qalet li kellha tali poter, imqar meta kienet fi stadji tar-rinviji. Jekk dan hu hekk, allura ghandha wkoll obbligi fosthom dak li kull 15-il jum iggib il-persuna arrestata quddiemha halli tara hekk ragunijiet biex jibqa' arrestat. Fil-fazi tar-rinviju, bhal ma kien dak il-kaz, il-Qorti tal-Magistrati kellha biss kompetenza li tisma' xhieda, u ma tiftahx l-istruttorja kollha kemm hi. Perezempju ma ghandha l-ebda poter li hekk igib provi l-imputat, tista' taghlaq ir-rinviju billi tghid li issa qed tara li ma hemmx izjed ragunijiet biex jitqieghed taht att ta' akkuza. Mandatt ta' Arrest minn Qorti mhux kompetenti huwa kontra l-ligi.

8. Illi hemm ilment iehor. Il-Kodici Kriminali giet emendat biex jaghti lok li jkun hemm qorti li tezamina l-legalita' tal-arrest, u dan skond l-Art 5(4) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, u dan wara li kien hemm gudikati mill-Qorti Ewropea li Malta kienet qed tikser tali artiklu. Saret emenda. B'id wahda tat, u bl-ohra hadet lura. Fil-fatt, waqt li arrestat ghandu dritt li jmur quddiem il-Qorti skond l-Art. 409A tal-Kodici Kriminali, imma jekk jerbah ir-raguni tieghu, l-Avukat Generali jekk ma jaqbilx, jista' jaghmel rikors quddiem il-Qorti Kriminali li jekk taqbel mieghu, tkun il-kelma finali. Ma hemm provvediment li f'dan "l-appell" li hu moghti biss lill-Avukat Generali hemm xi forma ta' smiegh. Jekk l-arrestat jitlef m'ghandux a second chance. Ma tistax tghid li ghandek qorti li legalment hija fair, li taghti chance doppju lill-prosekuzzjoni, u l-arrestat chance wiehed biss. Ghalhekk

dan l-artiklu gdid fjamant tal-Kodici taghna jikser l-Artiklu 5(4) tal-Konvenzjoni Ewropea, marbut ukoll mad-definzzjoni ta' Qorti jew tribunal fl-Artiklu 6 tal-istess konvenzjoni.

9. Illi l-fatti allegati hawn fuq igibu li hemm ksur tal-Artiklu 5(1) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, u dan minhabba li l-arrest li sar bis-sahha tal-mandatt mhux "lawful", u dan ghar-ragunijiet premessi, u fit-tieni lok li ma hemmx qorti kif trid l-istess Konvenzjoni ghall-ezami tal-legalita' tal-arrest, u dan bi ksur tal-Artiklu 5(4) tal-istess Konvenzjoni.

Ghaldaqstant l-esponenti, waqt li jaghmel riferenza ghall-provi prodotti fl-atti tar-rikors deciz fit-28 ta' Ottubru 2004, mill-Qorti tal-Magistrati, u ghall-atti rilevanti, jitlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti tiddikjara li l-arrest warrant kontra Mark Stephens mhux skond il-ligi, u dan bi ksur tal-Artiklu 5(1) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, u ghalhekk tordna r-revoka tal-istess mandatt u konsegwenti talba ghall-estradizzjoni tieghu minn Spanja, u fit-tieni lok li tiddikjara li l-Artiklu 409A ma jissodisfax pjenament ir-rekwiziti tal-Artiklu 5(4) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem; u finalment taghtih kumpens xieraq ghall-arrest legali.

Bl-ispejjez.

Rat ir-risposta tal-Avukat Generali li permezz taghha rrisponda ghat-talbiet tar-rikorrenti hekk:

Illi fil-kaz odjern ir-rikorrent qed jallega ksur ta' l-artikoli 5(1) u 5(4) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi kuntrarjament ghal dak li qed jigi allegat mir-rikorrent, Mark Stephens gie arrestat minhabba assocjazzjoni ma' persuni ohra f'Malta jew barra minn Malta sabiex ibiegh jew jitraffika medicina f'Malta kontra d-disposizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar Medicini Perikoluzi (Kap.101) u ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha (Kap. 31), jew li jippromovi,

jikkostitwixxi, jorganizza jew jiffinanzja din l-assocjazzjoni u dan ai termini ta' l-art.22(1)(f) u l-art. 120A(1)(f) ta' dawn l-istess Ordinanzi rispettivament.

Illi l-Qrati Maltin kellhom gurisdizzjoni illi jordnaw l-arrest ta' Mark Stephens minhabba l-assocjazzjoni fuq imsemmija u dan anki ai termini ta' l-art.5(1)(i) tal-Kodici Kriminali li taghti gurisdizzjoni lill-Qrati Maltin biex jagixxu kontra kull min jaghmel reat li, b'disposizzjoni espressa tal-ligi, fil-vertenza odjerna l-artikoli ta' l-Ordinanzi fuq citati, jkun jikkostitwixxi reat ukoll meta jsir barra minn Malta.

Illi l-arrest ta' Mark Stephens sar abbuzi ta' l-artikolu 397 tal-Kodici Kriminali li jipprovsi li l-qorti tista' tordna t-tahrika ta' xhieda u l-produzzjoni ta' provi li jkun jidhrilha mehtiega, kif ukoll il-hrug ta' citazzjonijiet, mandati ta' arrest kontra kull awtur iehor jew komplici li hija tikxef, u fil-fatt l-arrest gie ordnat mill-Qorti tal-Magistrati wara li nstemghu x-xhieda li nghatat fil-kors tal-kumpilazzjoni Pulizija vs Gregor Robert Eyre u Susan Jayne Molyneaux meta l-process kein quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja.

Illi bl-ebda mod ma jista jinghad li l-kumpilazzjoni tinkorpora biss l-ewwel xahar minn mindu tibda ghaliex il-kumpilazzjoni tibqa' ghaddejjasakemm effettivament tinghalaq u fil-fatt il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja ghandha poteri sanciti fil-Kodici Kriminali li ma jsirux fl-ewwel xahar tal-kumpilazzjoni. Ghalhekk meta l-process wiehed mir-rinviji ikun quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja din il-Qorti tista' tezercita l-poteri taghha bhal f'dan il-kaz il-hrug ta' mandat ta' arrest fil-konfront ta' komplici li hija kixfet.

Illi rigward l-art.409 (A) tal-Kodici Kriminali l-esponent jissottometti li dan l-artikolu ma japplikax ghal Mark Stephens ghaliex huwa qed jigi detenut sabiex ikun jista' jwiegeb ghall-akkuza ta' assocjazzjoni fl-importazzjoni ta' droga gewwa Malta ai termini ta' l-art.22(1)(f) ta' l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li ghandhom x'jaqsmu maghha u ghalhekk mhuwiex qed jigi

mizmum arrestat dwar reat li dwaru mhuwiex qed jigi imputat jew akkuzat fil-qorti kif jipprovdi l-istess art.409(A).

Illi di piu l-mandat ta' arrest fil-konfront ta' Mark Stephens inhareg mill-Qorti tal-Magistrati u mhux kif jitlob l-art.409(A) taht l-awtorita' tal-Pulizija jew awtorita' pubblika ohra u konsegwentement ir-rikorrent ma jistax jinvoka dan l-artikolu stante li l-arrest ta' Mark Stephens huwa wiehed legali mahrug taht l-awtorita' tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja.

Illi minghajr pregudizzju ghall-premess dan l-artikolu ma jaghti l-ebda dritt ta' appell lill-Avukat Generali izda huwa fid-deskrizzjoni tal-Qorti Kriminali li tara jekk effettivament l-arrest u l-kontinwazzjoni tad-detenzjoni tal-persuna mehlusa mill-arrest kienux imsejsa fuq xi provvediment tal-Kodici Kriminali jew ta' xi ligi ohra wara li din tiehu konjizzjoni ta' l-inkartament tal-proceduri li jkunu saru quddiem il-Qorti tal-Magistrati u tad-decizjoni ta' din l-istess qorti u ghalhekk l-atti gudizzjarji tar-rikorrent tal-persuna li giet mehlusa mid-detenzjoni ikunu ser jigu studjati mill-Qorti Kriminali.

Ghaldaqstant it-talbiet tar-rikorrent huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhomjigu respinti bl-ispejjez kontra l-istess rikorrent.

Rat l-atti kollha tal-kawza;
Semghet il-provi bil-gurament;
Semghet it-trattazzjonijiet tal-partijiet;
Ikkunsidrat;

Kwadru tal-fatti
Illi Mark Stephens, cittadin Ingliz u mhux residenti Malta, gie arrestat, bi skop ta' estradizzjoni lejn Malta, f' Awissu 2004 mill-awtoritajiet Spanjoli fi Spanja fuq mandat ta' arrest mahrug mill-Qorti tal-Magistrati Malta bhala Qorti Struttorja fil-kors tal-kumpilazzjoni kontra cittadini brittanici ohra li jinsabu Malta. Dan il-mandat hareg meta l-kumpilazzjoni kienet fi stadju ta' rinviju ghas-smigh tax-xhieda.

Il-Qorti bbazat l-awtorita' taghha ghal hurg ta' dan il-warrant fuq id-dispost tal-Artikolu 397 tal-Kap.9 u permezz tieghu ordnat l-arrest tal-imsemmi Mark Charles Stephens "to answer to charges of conspiracy in the importation of druts in terms of Article 22[1][e][f] of the Dangerous Drugs Ordinance, Chapter 101 of the Laws of Malta, and Article 120[A][1][e][f] of the Medical and Kindred Professions Act, Chapter 31 of the Laws of Malta".[Fol.14]

Illi sussegwentement ghal arrest tieghu Mark Stephensipprezenta rikors quddiem il-Qorti tal-Magistrati [Malta] Bhala Qorti Istruttorja in bazi tal-procedura kontemplata fl-Artikolu 409A tal-Kap.9, li permezz tieghu talab ir-revoka ta' l-imsemmi mandat ta' arrest, liema talba giet michuda.

Jidher li fuq il-fatti premessi ma hemmx kontestazzjoni.

Konsegwentement ir-rikorrent intavola l-proceduri odjerni li permezz taghhom qed isostni li l-arrest mahrug kontra tieghu huwa illegali ghax imur kontra dak kontemplat fl-Artikolu 5[1] u 5[4] tal-Konvenzjoni Ewropea; u dan ghal tlett ragunijiet [1] nuqqas ta' gurisdizzjoni tal-Qrati Maltin fuq ir-rikorrent; [2] nuqqas ta' kompetenza tal-Qorti tal-Magistati [Malta] fl-attribuzzjoni taghha ta' Qorti Istruttorja; u [3] in-nuqqas tal-Artikolu 409A Kap.9 li jissodisfa l-vot tal-Artikolu 5[4] tal-Konvenzjoni. Ghaldaqstant qed jitlob dikjarazzjoni minn din il-Qorti li l-arrest warrant kontra tieghu mhux skond il-ligi, ir-revoka tal-istess mandat u konsegwenti talba ghall-estradizzjoni tieghu minn Spanja, dikjarazzjoni li l-Artikolu 409A ma jissodisfax pienament ir-rekwiziti tal-Artikolu 5[4], u finalment li din il-Qorti taghtih kumpens xieraq ghall-arrest illegali.

Konvenzjoni [Kap.319]

Illi l-Artikolu 5[1] tal-konvenzjoni jiddisponi li hadd ma ghandu jigi pprivat mill-liberta' tieghu hlief fil-kazijiet indikati fl-istess artikolu, u skond il-procedura preskritta mill-ligi. L-iskop tal-Artikolu 5 huwa "to ensure that no one be dispossessed of his liberty in an arbitrary fashion. The essence of Article 5 is that, although the right to liberty is not an absolute one, a person must be detained only on a

basis of law and that the law relied upon must be consistent with recognized European Standards". Inoltre dan l-Artikolu jipprovdi li "a person in detention be provided with a remedy or remedies by which he can challenge the legality of his detention and obtain compensation." [Law of the European Convention on Human Rights – Harris pg.97]

Illi ghalhekk l-ewwel indagini li ghandha ssir f' dan il-kaz hija jekk l-arrest jew detenzjoni hijex sostnuta minn bazi legali skond il-ligi ta' Malta. Fi kliem iehor, jekk il-mandat ta' arrest mahrug mill-Qorti tal-Magistrati [Malta] bhala Qorti Istruttorja huwiex konformi mal-ligi: kemm ghal dik li hija gurisdizzjoni kif ukoll ghal dik li hija kompetenza tal-istess Qorti. Inoltre, f' kaz affirmattiv, ghandhu jigi ezaminat jekk ir-rimedju provdut mill-ligi maltija that l-Artikolu 409A tal-Kap.12 huwiex konformi mad-dettami tas-sub inciz 4 tal-Artikolu 5.

Gurisdizzjoni

Illi l-Artikoli relevanti ghal din il-vertenza huma l-Artikolu 5[i] tal-Kodici Civili, kif ukoll l-Artikoli 22[1][e][f] tal-Kap.101u 120[A][1][e][f] tal-Kap.31, dan ta' l-ahhar, ghalkemm f' Kapitolu differenti, huwa simili ghal dak ta' l-ewwel.

L-Artikolu 5[1] jddisponi li "l-azzjoni kriminali tista' titmexxa f' Malta, skond il-ligijiet taghha - …. [i] kontra kull min jaghmel reat li, b' disposizzjoni espressa tal-ligi, jkun jikkostitwixxi reat wkoll meta jsir barra minn Malta."

L-Artikole 22[1][e][f] Kap.101 jiddisponu li jkun hati ta' reat kontra din l-Ordinanza kull min [e]"tkun cittadin ta' Malta jew residenti permanenti f' Malta, li f' xi post barra minn Malta jikkostitwixxi reat ta' bejgh jew traffikar ta' medicina kontra din l-Ordinanza jew reat taht il-paragrafu [f] ta' dan is-sub artikolu; <u>jew</u>" [sottolinear ta' din il-Qorti]

[f] jassocja ruhu ma xi persuna jew persuni ohra f' Malta jew barra minn Malta sabiex ibigh jew jittraffika medicina f' Malta kontra d-disposizzjonijiet ta' din l-Ordinanza, jew li jippromuovi, jikkostitwixxi, jorganizza jew jiffinanzja l-assocjazzjoni".

Mill-premess jirrizulta li l-qrati maltin ghandhom gurisdizzjoni kontra kull persuna li taghmel reat li, b' ligi espressa, jkun reat anke jekk jigi kommess barra minn Malta. Il-ligi ma taghmilx kwalifika dwar il-persuna u ghalhekk tolqot lil kulhadd anke jekk dik il-persuna ma jkollhiex cittadinanza Maltija jew ma tkunx residenti Malta. Dak li huwa rikjest biex jigi sodisfatt il-vot tal-ligi huwa ligi espressa li tiddikjara dak ir-reat bhala reat anke jekk kommess barra minn Malta.

Fil-kaz in disamina ma hemmx dubbju li l-Kap.101 fl-Artikoli 22[1][e] u [f] jikkontempla reati li huma meqjusa bhala reati f' Malta, u jirraddikaw il-gurisdizzjoni tal-qrati maltin, ghalkemm jkunu gew kommessi barra minn Malta. Is-sub inciz [e] jikkontempla l-kaz ta' cittadin Malti jew perusuna residenti f' Malta li, tikkommetti barra minn Malta, ir-reat ta' traffikar fid-droga, jew ir-reat ta' assocjazzjoni kontemplat fis-sub inciz [f]. Dan jghati s-setgha lil qrati maltin fuq persuni li ghandhom wahda minn dawk il-kwalifiki, li meta jkunu barra minn Malta, jikkommettu reati kontemplati f' din l-Ordinanza u cioe' dak ta' traffikar ta' droga u dak ta' assocjazzjoni kif koncepti fis-sub inciz [f].

Is-sub inciz [f] minn naha tieghu jikkontempla r-reat ta' assocjazzjoni bi skop ta' traffikar ta' droga f' dawn il-Gzejjer, kommess minn persuni, f' Malta jew barra minn Malta. In propositu r-rikorrent isostni li dan is-sub inciz ghandh jinqara mas-sub inciz precedenti u jigi interpretat fid-dawl tal-kwalifika tal-persuna indikati f' dak is-sub inciz. Fi kliem iehor qed isostni li minn dawn iz-zewg sub artikoli "It is evident that crimes committed outside Malta must be by a Maltese citizen or a permanent resident."[Fol.6]. Skond hu, s-sub inciz [f] jaghmel sens jekk jigi meqjus bhala kontinwazzjoni tas-sub inciz [e] b' mod li sabiex il-qrati maltin ikollhom gurisdizzjoni fuq persuna li barra minn Malta tikkommetti r-reat ta' assocjazzjoni kif koncepit fl-[f] din trid tkun jew cittadin maltin jew residenti permanenti f' Malta.

Illi l-Qorti ma tikkondividix dan il-hsieb tar-rikorrent u dan in bazi ghal massima legali: ubi lex voluti lex dixit. Jekk verament il-legislatur ried li jillimita l-gurisdizzjoni tal-qrati maltin fuq r-reat ta' assocjazzjoni kontemplat fis-sub inciz [f], meta dan jigi kommess barra minn Malta, ghal cittadini Maltin jew persuni residenti permanentement f' Malta, huwa kien jghid hekk espressament, kif ghamel fis-sub inciz precedenti u wkoll fl-Artikolu 48A tal-Kodici Civili li espressament jghid li l-agent li jassocja ruhu jrid ikun prezenti Malta, anke jekk l-persuni l-ohra jkunu barra minn Malta. Dan l-Artikolu jara hekk: " Kull min f' Malta jassocja ruhu ma xi persuna jew persuni f' Malta jew barra minn Malta, bil-ghan li jaghmel delitt f' Malta…" [sottolinear ta' din il-Qorti]. Fil-kaz tas-sub inciz [f] il-legislatur ma ghamilx din il-kwalifika u ubi lex non distinguit nec non distinguere debemus.

Inoltre, ma hemm xejn f' dawn is-sub incizi li jarmonizzaw mal-interpretazzjoni li qeda tinghata mir-rikorrent. L-unika referenza li hemm fis-sub inciz [e] ghas-sub inciz [f] hija unikament sabiex il-ligi tindika ghal liema reati japplika dan is-sub inciz; izda ma hemm xejn x' jindika li s-sub inciz [f] huwa kontinwazzjoni tas-sub inciz ta' qabblu; kif tindika wkoll il-kelma "jew" bejniethom. Dawn iz-zewg sub incizi huma differenti anke fil-hsieb taghhom ghax, filwaqt li s-sub artikolu [e] jippenalizza r-reat ta' traffikar meta jsir barra minn Malta [u allura wiehed jifehem il-kwalifika fil-persuna tal-agent], is-sub inciz [f] jikkontempla ir-reat ta' assocjazzjoni, jsir fejn isir u jsir minn min isir, bi skop ta' traffikar f' Malta, u allura wiehed jifhem ghaliex f' dan il-kaz il-legislatur ma imponiex il-kwalifika tac-cittadinanza Maltija jew tar-residenza, ghax dan huwa reat li ghandu bhala konsegwenza tieghu r-reat ta' traffikar f' Malta, u ghalhekk huwa ta' hsara u ta' theddida ghas-socjeta' Maltija.

Illi in bazi ghal-premess it-tesi tar-rikorrent dwar nuqqas ta' gurisdizzjoni tal-qrati maltin hija insostenibbli fid-dritt.

Kompetenza

Illi r-rikorrent qed isostni li meta l-Qorti tal-Magistrati [Malta] bhala Qorti Istruttorja kienet ghalqet il-

kumpilazzjoni, u l-kaz kien rega' jinsab quddiemha fi stadju tar-rinviju mill-Avukat Generali, il-kompetenza taghha kienet limitata ghal dak li talab l-Avukat Generali fl-Att tar-rinviju, u allura ma setghetx tmur oltre t-termini tar-rinviju u tordna l-arrest ta' Mark Stephens biex jwiegeb ghall-akkuzi ta' assocjazzjoni fl-importazzjoni ta' droga f' Malta. Ir-rikorrent isostni li dan id-difett fil-kompetenza tal-Qorti jirrendi l-ordni ghal hrug tal-mandat ta' arrest priv minn legalita' minhabba li dik il-qorti agixxiet ultra vires. Illi f' dak l-istadju l-kumpilazzjoni kienet diga' inghalqet u ma setghetx terga' tinfetah, u ghalhekk il-fakolta' tal-Qorti Istruttorja li tordna l-arrest ta' persuna li jkun jidhrilha li tista tkun involuta f' kaz, ai termini tal-Artikolu 397 tal-istess Kap. kien spicca ma gheluq tal-kumpilazzjoni.

L-intimat minn naha tieghu jsostni in propositu li l-mandat inhareg mill-Qorti Istruttorja skond il-poteri taghha that l-imsemmi Artikolu u li meta l-atti regghu gew rinvijati lura mill-Avukat Generali, lil din l-istess qorti kompliet bl-Istruttorja taghha bis-seghet kollha moghtija mill-Artikolu 397.

Din il-Qorti tosserva li skond l-Artikolu 401 l-kumpilazzjoni ghandha tinghalaq fi zmien xahar prorogabbli ghal raguni tajba mill-President ta' Malta ghal perijodu massimu ta' tlett xhur. F' dan iz-zmien il-kumpilazzjoni ghandha tinghalaq bil-Qorti Istruttorja tiddeciedi jekk hemm ragunijiet bizzejjed sabiex l-imputat jitqieghed that att ta' akkuza; u wara tordna li l-atti jigu rimessi lill-Avukat Generali sabiex dan l-ufficjal jibda d-deliberazzjonijiet tieghu dwar jekk johrogx l-att tal-akkuza jew inkellha jordnax l-liberazzjoni tieghu fit-termini tal-Artikoli 432 u 433 tal-Kap.9

Waqt dan l-ezsercizju l-Avukat Generali ghandu l-fakolta' li jrrinvija l-atti lill-Qorti tal-Magistrati [Malta] bhala Qorti Istuttorja biex tisma' xhieda gia mismugha jew tisma xhieda godda fit-termini tal-Artikolu 405. Dan isir permezz ta' nota bil-mitkub, imsejjah Att tar-Rinviju. Is-sub inciz [2] ta' dan l-Artikoli jiddisponi li "L-Avukat Generali ghandu, ghal dan l-iskop, jibghat lill-qorti l-atti tal-kumpilazzjoni flimkien mat-talba tieghu bil-miktub, u fiha ghandu jfisser

<u>fuqhiex ghandu jsir l-ezami</u> jew l-ezami mill-gidid tax-xhieda" [sottolinear ta' din il-Qorti]. Is-sub inciz [3] jistipula li l-ezami tax-xhieda ghandu jsir quddiem l-imputat <u>sabiex ikollu l-fakolta' tal-kontro ezami</u>. Is-sub inciz [4] jiddisponi li "Jekk l-imputat imharrek ma jidhirx, ix-xhud jinstama' u x-xhieda tieghu titqies bhalli kieku giet mismugha quddiem l-imputat stess."

Mill-premess ghandu jirrizulta car is-segwenti:
[1] Illi l-kumpilazzjoni ex lege bil-fors trid <u>tinghalaq</u> fiz-zmien xahar prorogat ghal massimu ta' tlett xhur;

[2] Illi mal-gheluq tal-kumpilazzjoni l-Qorti Istruttorja ghandha tiddeciedi fuq bazi prima facie jekk l-imputat ghandux jitqieghed that att ta' akkuza;

[3] Illi f' dan l-istadju l-kumpilazzjoni tkun inghalqet u l-atti jkunu ntbaghtu lill-Avukat Generali;

[4] Illi meta l-atti jergghu jigu rinvijati lill-Qorti, il-kumpilazzjoni ma tergax tinfetah, fis-sens li l-Qorti Istruttorja ma tistax terga' tiddeciedi jekk ghadx hemm ragunijiet bizzejjed sabiex l-imputat jitqieghed that att ta' akkuza, jew tbiddel id-decizjoni taghha u tghid li l-imputat ghandu jigi liberat [discharged], kif lanqas tista' f' dak l-istadju titrasforma ruhha f' Qorti ta' Gudikatura Kriminali. F' dan l-istadju l-funzjoni tal-Qorti hija limitata biss biex timsa x-xhieda kif mitlub fl-att tar-rinviju, imma zgur mhux biex terga tinfetah il-kumpilazzjoni. Dan jispjega ghaliex, filwaqt li l-presenza tal-imputat hija mehtiega ad validitatem matul il-kumpilazzjoni sabiex il-gbir tal-provi jsir kollu kemm hu fil-presenza tal-imputat, fl-istadju ta' rinviju s-smiegh tax-xhieda hemm indikati tista' ssir anke fl-assenza tieghu, purche' ikun debitament notifikat.

Il-kliem tal-ligi fl-Artikolu 405 huwa car u ma jhallix lok ghal dubju dwar il-funzjoni tal-Qorti Istruttoria f' dan l-istadju. Skond it-termini stretti ta' dan l-Artikolu din il-qorti ghandha l-funzjoni biss li tisma' xhieda li jindikati fl-Att tar-rinviju; u ma ghandha ebda seta' tkompli <u>l-kumpilazzjoni</u> oltre t-termini tar-rinviji, ghax il-kumpilazzjoni inghalqet defenittivament bid-decizjoni tal-Qorti fl-gheluq taghha.

Konformament ma' dan il-Qorti [Corte Criminale] fil-kawza Rex vs Geraldo Ebejer deciza fl-4 ta' Mejju 1931[Vol.XXVIII.IV.7] dwar il-funzjoni tal-Qorti Istruttorja fi stadju ta' rinviju osservat: "Venendo quindi gli atti riminadati dal Pubblico Prosecutore alla Corte di Istruzione ……. dovra ottemperare a quanto le fosse stato richiesto dal Prosecutore Pubblico….. Questa Corte non pote' fare altro, perche la competenza della stessa non puo estendersi oltre l' oggetto e lo scopo del rinvio giusta ghal articoli 404 [illum 405] … E la Corte di Istruzione fece bene ad ottemperarsi unicament a quanto le aveva richiesto il Prosecutore Pubblico". [sottolinear ta' din il-Qorti].

Illi l-vexata quaestio hija jekk f' dan l-istadju ta' rinviju l-Qorti Istruttorja, in forza tas-seghat moghtija lill-Magistrat Istruttur, fl-Artikolu 397 tal-Kap.9 tistax tordna l-arrest ta' persuna li mix-xhieda li tkun qed tisma f' dan l-istadju jidhrilha li jista 'jkun involut fil-kaz kemm bhala awtur kif ukoll bhala komplici. Din il-Qorti hasbet fit-tul fuq dan il-punt, ukoll ghaliex l-Imhallef sottoskritt, fl-esperjenza tieghu ta' Magistrat, esperjenza l-fatt frekwenti, li l-kumpilazzjoni tinghalaq fi zmien qasir fit-terminu legali, u l-kumpilazzjoni tissokta b' diversi rinviji sakemm eventwalment jigi l-atti jigu rinvijati bl-artikoli, jew inkellha l-Avukat Generali jiddeciedi li johrog l-att tal-akkuza.

Matul dawn ir-rinviji jinstemghu diversi xhieda, kemm dawk indikati mill-Avukat Generali, kif ukoll dawk imressqa mill-Pulizija, stante li fl-atti tar-rinviji l-Avukat Generali jinizzel li l-Qorti Istruttorja ghandha tisma "kull prova ohra li ggib il-pulizija". Jigu nominati esperti tal-fotografija, u esperti forensici sabiex jezaminaw dokumenti u jghamlu r-rapport taghhom, kif ukoll jinstemghu rikorsi ghal helsien mill-arrest preventiv [bail], tibdil fil-kondizzjonijiet tal-bail u anke ghar-revoka tal-bail.

Illi in propositu l-Qorti hija tal-fehma li bil-mod kif inhuma mfasslin l-artikoli 401 sa 405 ma jhalli ebda dubbju li l-funzjoni tal-Qorti Istruttorja tispicca mal-gheluq tal-kumpilazzjoni, u fi stadju tar-rinviju l-funzjoni taghha hija limitata li taghmel dak li talab l-Avukat Generali, u fil-kaz

fejn dan jindika li l-qorti ghandha tisma kull prova ohra li ggib il-pulizija, tisma din il-prova u anke tinnomina esperti ghal preservazzjoni ta' dik il-prova; izda ma jidhirx li f' dan l-istadju din il-Qorti tista' tordna l-arrest ta' persuni involuti fil-kaz sabiex iwiegbu ghall-akkuzi. Aliter, li kieku l-arrest taghhom [wara d-debita notifika] kien mehtieg sabiex jinstemghu bhala xhieda mitluba mill-Avukat Generali jew mill-pulizija in bazi ghall-frasi fuq indikata; izda zgur mhux biex jitressqu u jirrispondu ghal akkuzi.

Illi in vista tal-premess il-Qorti hija tal-fehma li l-mandat ta' arrest tal-5 ta' Frar 2004, kif mahrug, kontra Mark Charles Stephens jeccedi l-kompetenza tal-Qorti Istruttorja fi stadju ta' rinviju, stante wkoll li ma jirrizultax li dan kien mitlub mill-Avukat Generali u lanqas jidhol fl-ambitu ta' dak kontemplat fl-Artikolu 405 tal-Kap.9.

Illi in kwantu ghas-sottomissjoni tal-intimat rigward l-awtorita' tal-Qorti fi stadju tar-rinviju li tiddeciedi fuq kwistjonijiet ta' bail, kemm fuq rikors tal-pulizija kif ukoll fuq rikors tal-imputat, il-Qorti tirrileva li din il-fakolta' tal-Qorti ma temanix mill-imsemmi Artikolu 397 tal-Kap.9 imma torigina minn disposizzjoni ad hoc fil-Kodici Kriminali li taghti kompetenza lil Qorti tal-Magistrati u lil Qorti Kriminali "li that is-setgha taghha, skond il-kaz, ikun jew ghandu jkun detenut" [Art.580]. Fi kliem iehor, l-awtorita' tal-Qorti tal-Magistrati li tiddeciedi rikors dwar liberta' provvizorja issib il-bazi taghha f' dan l-Artikolu tal-ligi, u ghalhekk fil-kaz li l-atti jkunu gew rimessi lil din il-Qorti ghas-smigh tax-xhieda, din il-Qorti ghandha l-fakolta' anke f' dan l-istadju li tiehu konjizzjoni ta' rikorsi ta' din in-natura.

Ghaldaqstant f' dan ir-rigward il-Qorti hija tal-fehema li t-tesi tar-rikorrenti hija sostenibbli fil-fatt u fid-dritt, bil-konsengwenza li l-arrest tieghu jinsab priv minn bazi legali u ghalhekk imur kontra dak li jiddisponi l-Artikolu 5[1] tal-Konvenzjoni.

Procedura ghall-ezami tal-legalita' tal-arrest

Illi s-sub inciz 4 tal-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni jiddisponi li "Kull min ikun privat mill-liberta' tieghu b' arrest jew

detenzjoni jkollu dritt li jaghmel proceduri biex il-legalita' tad-detenzjoni tieghu tigi deciza malajr minn qorti u l-liberta' tieghu tigi ordnata jekk id-detenzjoni ma tkunx skond il-ligi."
Minn din id-disposizzjoni jirrizulta manifest li dak li trid u tesigi l-ligi hu li minn ikun that arrest jew detenzjoni jkollu dritt li jaccedu quddiem qorti sabiex il-legalita' tal-privazzjoni tal-liberta' tieghu tigi ezaminata malajr, sabiex f' kaz li jirrizulta li d-detenzjoni ma tkunx skond il-ligi, huwa jinheles immedjatament.

Illi r-rekwizit ta' din il-ligi jinsab introdott fl-istruttura legali nostrana permezz tal-Artikolu 409A tal-Kodici Kriminali li jikkontempla procedura li taghti dritt lill-persuna arrestata, mhux in konnessjoni ma reat li l-istess persuna tkun mixlija quddiem qorti, sabiex tikkontesta l-legalita' tal-arrest taghha. Bis-sahha ta' dan l-artikolu tal-ligi l-persuna arrestata tista tapplika quddiem il-Qorti tal-Magistrati, li ghandha jkollha l-istess seghtat li ghandha din il-Qorti bhala qorti struttorja, biex titlob il-helsien taghha mill-kustodja, liema rikors <u>ghandu jigi appuntat ghas-smigh</u> u trattat minn dik il-Qorti bl-urgenza.

Illi l-intimat jsostni fir-risposta tieghu li dan il-kaz ma japplikax ghar-rikorrent, stante li dan la hu mizmum mill-Pulizija u lanqas minn awtorita' pubblika ohra. F' dan ir-rigward din il-Qorti tosserva li l-iskop u l-ispirtu tal-ligi in disamina huwa li tipprovdi procedura rimedjali lil persuna that kustodja quddiem qorti imparzjali u indipendenti, u dan fil-vesti tal-Qorti tal-Magistrati. Ghalhekk huwa rrilevanti jekk l-arrest ikunx sar mill-Pulizija fil-funzjonijiet taghha, jew inkella ordnat mill-istess Qorti, ghax il-pern hu li l-persuna arrestata <u>tkun tista' tikkontesta l-legalita'</u> tal-arrest taghha kif fuq indikat. Il-fatt li fil-kaz odjern l-arrest gie direttament ordnat minn qorti ma jimmilitax kontra d-dritt tieghu li jikkontesta l-legalita' tad-detenzjoni kontiwata tieghu, anke quddiem dik Qorti.

Is-sub inciz 3 tal-Artikolu 409A jistipula, inter alia, li jekk "l-kontinwazzjoni tal-arrest tar-rikorrent ma tkunx msejsa fuq ebda disposizzjoni ta' dan il-Kodici jew ta' xi ligi ohra li

tkun tawtorizza l-arrest jew detenzjoni, din ghandha tilqa' r-rikors".

Illi l-ilment tar-rikorrent rigward dan l-artikolu tal-ligi huwa li dan ma jissodisfax pienament ir-rekwiziti tal-Art.5[4] tal-Konvenzjoni ghax that dan l-Artikolu r-rikorrent arrestat ma jgawdix l-istess drittijiet u opportunitajiet li ghandu l-Avukat Generali, u dana b' referenza ghall-kontenut tas-sub inciz 4 tal-istess Artikolu 409A li jikkontempla l-kaz meta l-Qorti li ezaminat il-legalita' tal-arrest tiddeciedi li tilqa' r-rikors u tehles il-persuna detenuta.

Skond dan is-sub inciz, fil-kaz li t-talba tar-rikorrent tintlaqa' mill-Qorti, l-inkartament kollu ghandhu jintbaghat lill-Avukat Generali u dan jista jekk ikun tal-fehma li l-arrest jew detenzjoni kontinwa jkunu msejsa fuq provvediment tal-Kodici jew ta' ligi ohra, jaghmel rikors quddiem il-Qorti Kriminali <u>sabiex jikseb mill-gdid l-arrest tal-persuna mehlusa</u>, u jibghat l-inkartament kollu lil din il-Qorti.
Il-Qorti wara ezami ta' dan l-artikolu tikkondividi t-tesi tar-rikorrent li dan ma jissodisfax pienament il-vot tal-Artikolu 5[4] tal-Konvenzjoni, in kwantu fil-waqt li jaghti forma ta' 'appell' lill-Avukat Generali quddiem il-Qorti Kriminali f' kaz li t-talba tar-rikorrent tigi milqugha mill-Qorti tal-Magistrati, sabiex il-kaz jerga' jigi kkunsidrat minn dik il-Qorti; minn naha l-ohra r-rikorrent li jkollu t-talba tieghu michuda, ma ghandux la rimedju simili u lanqas rimedju iehor; u dan, apparti mill-fatt konspikwu, li, filwaqt li l-procedura quddiem il-Qorti tal-Magistrati hija dettaljatament preskritta mill-ligi fis-sub incizi precedenti b' mod li tassikura s-smigh xieraq tar-rikors, fil-kaz tar-rikors quddiem il-Qorti Kriminali ma hemm xejn preskritt u fit-termini tal-istess ligi din il-Qorti tista tiddeciedi r-rikors fuq l-atti minghajr ma tappuntah ghas-smigh. Fi kliem iehor, apparti mill-fatt li din il-procedura mhix disponibbli ghar-rikorrent, l-istess rikorrent lanqas ghandu dritt jesigi, dejjem fit-termini tas-sub inciz in parola, li jaghmel is-sottomissjonijiet tieghu quddiem din il-qorti, u dan fuq materja daqshekk importanti kif inhi l-liberta' ta' kull individwu. Ghaldaqstant anke it-tielet bazi tar-rikors tal-rikorrent huwa gustifikat.

Kumpens

Illi rigward il-kumpens xieraq dovut lir-rikorrent ghall-arrest illegali, jigi osservat li dan ghandu jkun relatat mal-vjolazzjoni tad-dritt fondamentali vjolat, u ghalhekk il-Qorti thoss li fic-cirkostanzi, il-kumpens ghandu jkun ta’ Lm250 maltin.

Decide

Ghal dawn il-motivi din il-Qorti tiddeciedi billi, filwaqt li tiddikjara li l-Qrati Maltin ghandhom gurisdizzjoni fuq ir-rikorrent in konnessjoni mar-reati kontemplati fl-Artikolu 22[1][f] tal-Kapitolu 101 u l-Artikolu 120A[1][f] tal-Kapitolu 31, tilqa’ t-talbiet tar-rikorrent kif ser jinghad: billi tiddikjara li l-warrant of arrest mahrug kontra Mark Stephens ma nharigx skond il-ligi, u ghalhekk bi ksur tal-Artikolu 5[1] tal-Konvenzjoni Ewropea; tordna r-revoka tal-istess mandat u r-rilaxx tar-rikorrent mill-arrest; inoltre tiddikjara li l-Artikolu 409A tal-Kap.9 u precisament is-sub inciz [4] ma jissodisfax pienament ir-rekwiziti tal-Artikolu 5[4] tal-istess Konvenzjoni ghar-ragunijiet fuq indikati; u finalment tiffissa l-kumpens dovut lir-rikorrent minhabba l-arrest illegali fis-somma ta’ mitejn u hamsin lira maltin [Lm250].

L-ispejjez a kariku tal-intimat.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------